

Læreplaner 2016

For Sæby Hallenslev Fribørnehave

**Læreplaner for det pædagogiske arbejde med børn i
aldersgruppen 0-6 år**

Med afsæt i vores grundlæggende værdier, anser vi det enkelte barn som unikt, og sikre det gode børnemiljø ved en forudsigelig og tryk hverdag. Vi arbejder anerkendende med barnet og dets families forskellige forudsætninger, hvilket afspejler sig gennem den daglige og tætte kontakt. Ved at blive mødt af anerkendende og tydelige voksne, styrkes barnets identitetsdannelse.

I Fribørnehaven og i vuggestuen inddrager vi læreplanerne i vores pædagogiske arbejde ved at lave aktivitetsbeskrivelser, der tager højde for alder, mål, middel, evaluering og børnemiljø. Der bliver taget højde for de forskellige børns styrker og svagheder i udarbejdelsen af aktivitetsbeskrivelser. Vores primære opgave er at skabe en tryk hverdag med masser af gentagelser og forudsigelighed. Den daglige dialog og samarbejde mellem personale og forældre vægtes også højt.

Vi udarbejder hvert år et årshjul med temaer og aktiviteter, der skiftevis inddrager alle de 7 områder, der er beskrevet i vores læreplaner. Årshjulet er et internt arbejdsredskab, som sikrer, at årets arbejde er fyldestgørende. Der ud over arbejder vi med ugeplaner, der beskriver ugens aktiviteter. Aktivitetsbeskrivelserne danner rammerne for den pædagogiske praksis og ændres i takt med børnegruppen og dens behov. Det er i fællesskabet barnet oplever inklusion og dermed også de bedste muligheder for læring.

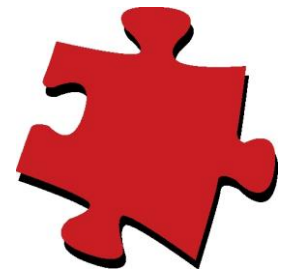
Aktivitetsbeskrivelserne udarbejdes løbende gennem året og er tilgængelig på vores hjemmeside. Beskrivelser udarbejdes ved brug af en skabelon, der også bruges i det pædagogiske arbejde på Friskolen.

Børnemiljøet bliver også inddraget i evalueringsfasen efter et længerevarende aktivitetsforløb, eller i det daglige i forbindelse med valg af sang, bog m.v. På denne måde vokser barnets forståelse for demokrati og medbestemmelse.

Der arbejdes desuden med børnemiljøet i vores forældreråd via Dagtilbudstermometeret fra DCUM hvert 2. år.

Der har, gennem disse undersøgelser, ikke været problemstillinger, der har krævet særlig opmærksomhed. Resultatet af undersøgelsen fra DCUM, kan læses på hjemmesiden.

Læreplanerne evalueres hvert andet år i personalegruppen og knytter sig ikke egentydigt til de aldersinddelinger, der er beskrevet.

Krop og bevægelse

Den kropslig-musiske dimension

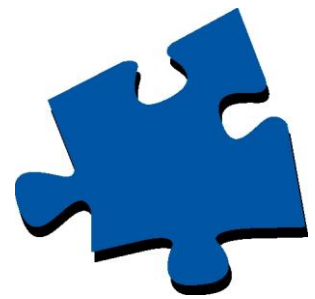
Kroppen er barnets værktøj til at bevæge sig og sanse verden. Børn, der er fysisk aktive, bliver fortrolige med deres krop, og udvikler lyst til at lege, bruge kroppen og bevæge sig.

Ved at styrke børns udvikling af motoriske færdigheder, styrke, udholdenhed og bevægelighed, styrkes også deres forudsætninger for at udvikle sig.

Krop og bevægelse er ikke kun en fysiologisk, men også en sanselig, adgang til verden. Bevægelse baner veje for at udforske, afprøve, nyde og forstå det fysiske såvel som det kulturelle miljø og naturen.

Ved at få viden og indsigt i hvordan kroppen fungerer, dens styrke, muligheder, og hvad den betyder for sundhed og velvære, får børnene også mulighed for at få indsigt i sig selv og andre mennesker.

	0-2 år	3-6 år
Mål	<ul style="list-style-type: none"> • Grovmotoriske udfordringer • Sansemæssige udfordringer • Styrkelse af fin motorik fx i spisesituation • Oplever større selvstændighed og selvhjulpenhed	<ul style="list-style-type: none"> • Glæde ved fysisk aktivitet • Større forståelse for sig selv og andre • Fokus på kroppens grundlæggende funktioner; følelser fin/grovmotorik, sanser • Respekt for egen og andres krop • Kost og ernæring som energi til kroppen
Middel	<ul style="list-style-type: none"> • Sang og sanglege • Ture i de fri • Motoriske øvelser; kravl, kryb, tril, rul • Kims leg • Udforskning af forskellige materialer	<ul style="list-style-type: none"> • Idræt og gymnastik • Musik og dans • Udfordrende legepladser ude/inde • Fokus på hygiejne • Massage og meditation • Benævne kropsdele og funktioner • Ude hver dag
Tegn på læring	<ul style="list-style-type: none"> • Tilegner sig nye færdigheder grov/finmotorisk • Genkender sange/lege • Nyere færdigheder automatiseres	<ul style="list-style-type: none"> • Større selvhjulpenhed • Genkender egne styrker og begrænsninger • Kan begå sig i kendte og ukendte kropsmønstre • Synger og optræder på eget initiativ

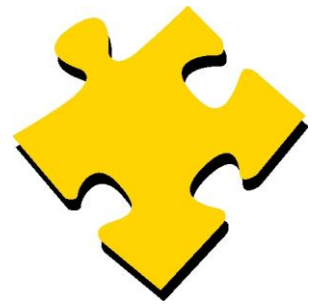

Kulturelle udtryksformer og værdier

Den kulturelle-internationale dimension

Kultur er udtryk for menneskers forståelse af og tilgang til verden. Det er gennem mødet med andre og det anderledes, vi definerer vores eget kulturelle ståsted og genkender vores egne kulturelle rødder. Gennem mødet med andre udtryksformer – både kunstnerisk, kulturelt, ved at stifte bekendtskab med andre måder at leve på og andre værdier – udfoldes børnene til hele, nysgerrige og tolerante mennesker. Mennesker, der har forståelse for, at verden er mangfoldig, og at menneskers sprog, vaner og levevilkår kan være vidt forskellige. Gennem oplevelser af kunst og kultur får børn inspiration til selv at lege, omforme og eksperimentere med de udtryk, de møder.

	0-2 år	3-6 år
Mål	<ul style="list-style-type: none"> • Udforske forskellige materialer; Introduktion til traditionelle højtider	<ul style="list-style-type: none"> • Kendskab til forskellige højtider • Kendskab til andre lande og deres kultur • Rum og plads til at eksperimentere med forskellige materialer.
Middel	<ul style="list-style-type: none"> • Sang og historie, fx til jul, påske, fastelavn • Besøg på bibliotek, museer • Teater • Leg med ler, dej, modellervoks mv.	<ul style="list-style-type: none"> • Emnearbejde • Klippe, klistre • Besøg i lokalområdet • Teater • Besøg på bibliotek og musser • Bedsteforældredag • Dialogisk læsning
Tegn på læring	<ul style="list-style-type: none"> • Genkender jul, påske • Udtrykker glæde og nysgerrighed ved at deltage	<ul style="list-style-type: none"> • Barnet kender og kan genfortælle om vores højtider og traditioner • Barnet udtrykker nysgerrighed på verdens forskelligheder. • Stolthed ved fremvisning af produkt

Naturen og naturfænomener

Den naturvidenskabelige-eksperimenterende dimension

En naturfaglig dannelse skabes af oplevelser med, interesse for og viden om naturen i et miljø, hvor der er plads til at undres, stille spørgsmål og finde svar. Naturen er en enestående legeplads for både sind og krop..

Når børn leger i naturen, får fantasien og samværet med andre spillerum, og børnene udfordres på mange planer både kropsligt og mentalt. Oplevelser i naturen udvikler børn følelsesmæssigt, mentalt og fysisk.

Når børn færdes ude udvikles deres krop og sanser samtidig med, at deres nysgerrighed og følelsesregister udfordres.

Når børn har mulighed for at være i, sanse og opleve naturen på alle årstider, i forskelligt vejr og landskaber, styrkes også deres sanseapparat og deres motoriske udfoldelse.

Gennem vidende og medlevende voksne kan børnene få vigtige erfaringer, eksperimenter og hente masser af viden om naturfænomener og tekniske sammenhænge, samt udvikle respekt og ansvarlighed for natur og miljø.

	0-2 år	3-6 år
Mål	<ul style="list-style-type: none"> • Kendskab til dyr og planter i nærmiljøet • Introduktion til årstider • Glæde ved at færdes ude	<ul style="list-style-type: none"> • Kendskab til naturens mangfoldighed • Kendskab til årets gang • Respekt for naturen • Glæde og inspiration til at færdes i naturen
Middel	<ul style="list-style-type: none"> • Udeleg hver dag • Besøg til skov og strand • Undersøge det vi finder • Leg med vand, mudder, sand mv	<ul style="list-style-type: none"> • Udeleg hver dag • Tur til skov og strand • Pas på Miljøet – fokus på affald • Plantekasser • Egne produkter af materialer fundet i naturen • Bålplads • Inddragelse af iPad
Tegn på læring	<ul style="list-style-type: none"> • Udvidelse af ordforråd • Nysgerrighed på omgivelserne	<ul style="list-style-type: none"> • Opsøger selv naturens forunderlige verden • Opfindsomhed og nysgerrighed i leg med naturens materialer • Forståelse for årstidernes skiften • Viden om affaldssortering

Kreative udtryksformer

Den praktisk-æstetiske dimension

Den praktiske-æstetiske dimension skal gennem skabende aktivitet åbne for kreativitet, glæde, virkelyst og faglig kunnen.

Børnene skal opleve og forstå, at de ved at eksperimentere med materialer og design er kulturskabende. Mennesket har til alle tider været kreativt. Denne egenskab kommer ikke altid frem af sig selv.

Ved at introducere børn for mange forskellige former for kreative udtryksmåder, får de en naturlig lyst og interesse i, at udforske denne verden, og lærer deres egne evner at kende. Det være sig indenfor de traditionelle temaer som ”håndarbejde”, ”sløjd” og ”husgerning”, samt emnet ”design”, der er mere vidtfavnende.

Børn der selv arbejder med forskellige kreative emner, lærer derigennem at anerkende andres indsats. Både ”i det små” i børnehaven, og senere i større sammenhænge, i samfundet.

	0-2 år	3-6 år
Mål	<ul style="list-style-type: none"> • Kendskab til forskellige materialer	<ul style="list-style-type: none"> • Glæde ved at producere • Materialekendskab • Dagligdags gøremål
Middel	<ul style="list-style-type: none"> • Klippe/ klistre • Bage • Male • Leg med ler/ modelervoks • Sand/vand/jord	<ul style="list-style-type: none"> • Klippe/ klistre/ tegne • Bage/ lave mad/ dække bord • Male • Leg med ler/ modelervoks • Sand/vand/jord/træ
Tegn på læring	<ul style="list-style-type: none"> • Styrkelse af finmotorikken • Styrkelse af det sansemotoriske	<ul style="list-style-type: none"> • Finmotoriske færdigheder automatiseres • Fingergreb på blyant/ smøre mad/spise med bestik/ klippe efter streg

Personlig udvikling

Fribørnehaven skal være et vigtigt væksthus for den personlige udvikling – et sted hvor det enkelte barn kan drømme om og tage hul på lovende muligheder i fremtiden sammen med andre børn og voksne. Alle børn skal anerkendes som kærlige, nysgerrige og eksperimenterende.

Der skal gives børnene mulighed for at opbygge og udbygge deres selvtillid og turde udfolde sig og udvikle sig.

I det sociale fællesskab med hinanden og de voksne skal børnene have mulighed for at deltage, give og modtage, at se andre og selv blive set.

	0-2 år	3-6 år
Mål	<ul style="list-style-type: none"> • Udvikle selvværd og selvtillid • At tage hensyn • udtrykke følelser og behov	<ul style="list-style-type: none"> • Styrkelse af selvværd og selvtillid • Opleve sig som unik og værdifuld • Styrkelse af venskaber • At tage hensyn • At håndtere og genkende følelser
Middel	<ul style="list-style-type: none"> • Anerkendende og tydelige voksne • Igangsætte lege • Benævne hverdagen • Benævner handlinger og følelsesmæssige behov • Trygge rammer	<ul style="list-style-type: none"> • Anerkendende og tydelige voksne • Alsidige udfoldelsesmuligheder • Medbestemmelse • Kropsbevidsthed • Udklædningslege • Fri for Mobberi • Mulighed for fordybelse i leg
Tegn på Læring	<ul style="list-style-type: none"> • Følger et normalt udviklingsforløb • Udviser tryghed og glæde • Begyndende kommunikation	<ul style="list-style-type: none"> • Et barn i trivsel • Opsøger selv nye relationer • Kommunikerer behov og følelser • Respekt for andre

Social kompetence

Sociale kompetencer er nødvendige for at et barn kan indgå i jævnbyrdigt fællesskab med andre børn. Gennem fællesskabet får børnene mulighed for at udfolde sig – i leg, i samarbejde med andre om at løse opgaver og realisere drømme

Fribørnehaven skal både udvise og kræve rummelighed, så hvert enkelt barn føler sig set, tryk og respekteret. Der skal være plads til at give udtryk for egne følelser og behov samtidig med, at børnene også forstår, at andre har de samme behov. Ved at indgå i venskaber og gruppefællesskaber lærer børn at give og få omsorg og respekt, og de opnår færdigheder i forhold til at forhandle og argumentere.

	0-2 år	3-6 år
Mål	<ul style="list-style-type: none"> • At sige fra • At vise hensyn • At udvikle begyndende venskaber	<ul style="list-style-type: none"> • At kunne sige fra • At kunne give udtryk for egne behov • At føle sig værdifuld og respekteret • Empati • At være en del af et fællesskab
Middel	<ul style="list-style-type: none"> • Hjælpe hinanden • Trøste hinanden • At turde give udtryk for egne behov • At involvere alle i leg • Samling • Fri For Mobberi	<ul style="list-style-type: none"> • Hjælp til konfliktløsning • Samling • Massage • Fri for mobberi • Igangsættelse af rolleleg
Tegn på læring	<ul style="list-style-type: none"> • Begyndende legerelationer	<ul style="list-style-type: none"> • Venskaber • Aflæse andre • Indgå i fællesskaber • Udvide omsorg for andre

Sprog

Sprog skaber kontakt og er forudsætningen for at udtrykke sig og kommunikere med andre. Det er vigtigt at træne dialogen, så børn i fællesskabet kan tale, lytte, stille spørgsmål, give svar og være aktive i at planlægge fælles aktiviteter og projekter. Der findes mange forskellige sprog, som alle spiller en rolle i børns udviklingsproces og som skal have opmærksomhed. Talesprog, skriftsprog, tegnsprog, kropssprog og billedsprog er blot nogle af de kommunikationsformer, vi alle benytter os af. Det sker ikke kun gennem det talte eller det skrevne sprog, men også gennem kropssprog, mimik og billedsprog. Børn har behov for at møde voksne mennesker, der lytter til dem med forståelse og anerkendelse, så de får mulighed for at udtrykke det, de er i tvivl om, glade for eller kedede af, og så de frit kan lufte deres meninger, følelser og tanker. Sproget er en forudsætning for frugtbare løsninger af problemer og konflikter. Balancen i fællesskabet afhænger af børnenes evner til at sige til og fra, og om de har de sproglige forudsætninger for at udtrykke, hvad de mener, og dermed formår at blive forstået af både børn og voksne.

	0-2 år	3-6 år
Mål	<ul style="list-style-type: none"> • Øget ordforråd • Øget sprogforståelse • Begyndende kommunikation 	<ul style="list-style-type: none"> • Udviklende sprogmiljøer • Konfliktløsning • Sammenhæng mellem kropssprog og tale • Interesse for det skrevne sprog • Udvikle og øge ordforråd og sprogforståelse • Mulighed for at udtrykke sig nuanceret
Middel	<ul style="list-style-type: none"> • Rim/ remser • Samling • Sang/ rytmik/ musik • Billedbøger • Spil/ leg • Støttende voksne • Sprogkuffert 	<ul style="list-style-type: none"> • Teater/ film • Samling • Sang/musik/rytmik • IPad • Dialogisk læsning • Introduktion til tal og bogstaver
Tegn på læring	<ul style="list-style-type: none"> • Alderssvarende sprogudvikling • Sproget som kommunikation • Glæde og genkendelse ved sang og musik 	<ul style="list-style-type: none"> • Sproget bruges til kommunikation • Nuanceret og forståelig tale • Sproglig nysgerrighed • Leg med sproget på eget initiativ

Børn med særlige behov

Børn med særlige behov defineres i denne forbindelse, som børn med forbigående vanskeligheder.

Der kan være tale om børn som er særlig sensitive og børn med sprogproblematikker

Der udarbejdes kompetencehjul for de børn, der udviser særlige vanskeligheder,

Relevante faglige kompetencepersoner inddrages i arbejdet

Børn med særlige behov, der falder uden for definitionen tages der ikke hensyn til gennem læreplanen. Her udarbejdes der særskilt handleplan.

Børnemiljøet

I arbejdet med børnemiljøet inddrager vi børnenes perspektiv, og vi kommer omkring de fysiske, psykiske og æstetiske forhold i børnemiljøet.

Vi inddrager arbejdet med børnemiljøet, som en del af det pædagogiske arbejde, hvor det er relevant.

I vores pædagogiske aktivitetsbeskrivelser, beskriver vi, hvordan vi aktivt indtænker børnemiljøet i relation til de pædagogiske mål, metoder og aktiviteter, som vi har beskrevet i læreplanen under de enkelte områder.

Børneperspektivet

Vi vurderer børnemiljøet i et børneperspektiv under hensyntagen til børnenes alder og modenhed. Det vil sige, at børnenes oplevelser af deres børnemiljø så vidt muligt skal inddrages.

Dette skal ses som et udtryk for, at børn har viden, meninger og holdninger, vi som voksne skal respektere og anerkende. Når børnene bliver inddraget, vil de opleve, at de har værdifulde meninger om forhold, der vedrører dem selv og deres hverdag i dagtilbuddene. Samtidig vil inddragelsen kunne styrke børnenes oplevelse af medansvar, medbestemmelse og demokrati.

Når vi indfanger børneperspektivet, skal vi som voksne forsøge at fastholde og forstå de tanker, oplevelser og opfattelser, som barnet har af sit eget hverdagsliv. Det kan vi gøre enten direkte ved for eksempel at spørge børnene eller mere indirekte ved for eksempel at forsøge at forstå og fortolke børns handlinger, attituder og intentioner.

Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Arbejdet med børnemiljøet omfatter fribørnehavens og vuggestuens fysiske, psykiske og æstetiske forhold.

Det fysiske børnemiljø

-i dette arbejde drejer det sig om, hvorvidt de fysiske rammer inde og ude er udfordrende og giver rum til udvikling, læring og inspiration til aktivitet samt er sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarlige. Det handler blandt andet om ergonomi, pladsforhold, mulighed for bevægelse, hygiejne, rengøringsstandard, støj, lys og sikkerhedsmæssige forhold.

Det psykiske børnemiljø

-i dette arbejde handler det om, hvordan børnene har det med hinanden og med de voksne. Det handler blandt andet om konstruktiv gruppedynamik uden eksklusion fra fællesskabet. I et godt psykisk børnemiljø bidrager fællesskaber, venskaber, nærvær, anerkendelse, rummelighed, omsorg, tryghed, tillid og medbestemmelse til trivsel og en positiv hverdag.

Det æstetiske børnemiljø

-i dette arbejde handler det om, hvordan omgivelserne påvirker børnenes sanser. Det æstetiske miljø har betydning for, om børnene oplever dagtilbuddet som et rart sted, og om de oplever stedet som inspirerende, motiverende, udfordrende og behageligt. Konkret handler det blandt andet om, hvordan omgivelser, indretning, atmosfære og udsmykning af bygninger, rum og legesteder kan indvirke på børns fantasi, udvikling, oplevelser, handlinger og lyst til at udfolde sig.